

BIESZCZADY

SKARB POLSKI

Bieszczady to obszar górski położony na południowo-wschodnim krańcu Polski. Główne partie tej grupy górskiej są położone w Ukrainie. Ta część, która leży w naszym kraju, nosi nazwę Bieszczadów Zachodnich. Są one jakby przedłużeniem Beskidu Niskiego. Zajmują 2000 km². Właściwe, naturalne granice tego pasma stanowią od zachodu doliny rzek Osławy i Osławicy (lub linia kolejowa Zagórz-Łupków), od południa grzbiety Karpat, przez które przebiega granica ze Słowacją, od wschodu granica z Ukrainą, a od północy San oraz jezioro solińskie.

Skład Bieszczad Zachodnich

Bieszczady Zachodnie oznaczone są wyraźnie w głównym grzbiecie Karpat: od zachodu zaczynają się na przełęczy Łupkowskiej, a na wschodzie kończą się na przełęczy Użockiej. Odległość między tymi dwiema przełęczami wynosi ok. 70 km (w linii prostej). Góry te są zbudowane ze skał osadowych, piaskowców oraz łupków ilastych i marglistych, które określa się ogólnym mianem fliszu karpackiego. Piaskowiec występuje najczęściej w górnych warstwach, a łupki w dolnych. Ten materiał skalny ma różną odporność na wietrzenie, stąd też powstał w Bieszczadach rusztowy układ ich budowy.

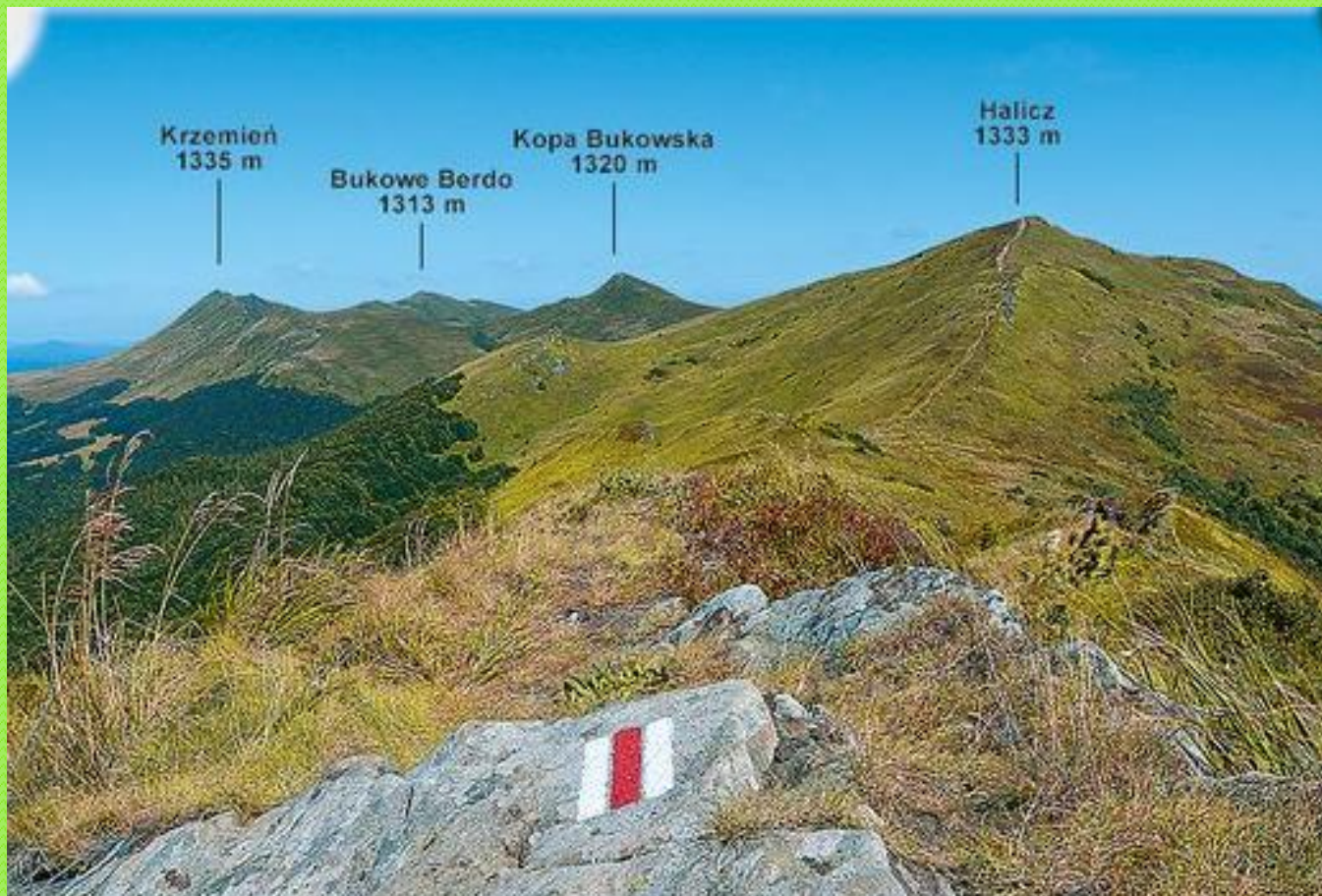
Szczyty

Bieszczady ukształtowały się w pasma oddzielone od siebie dolinami rzek. Najdalej na południe wysunięte jest pasmo graniczne z najwyższym szczytem Wielka Rawka (1304m), oraz Jasłem (1158m) i Paprotnej (1193m). Na zachodzie i północnym-zachodzie ciągną się zalesione wzgórza tzw. Wielkiego Działu ze szczytami: Chryszczatą (997m), Wołosaniem (1071m), Łopiennikiem (1069m). No i wreszcie pasmo połonińskie: Połonina Wetlińska (1253m), Połonina Caryńska (1297m), najwyższy bieszczadzki szczyt Tarnica (1346 m) oraz niewiele niższy Halicz (1333m).

Tarnica – 1346 m n.p.m.

Halicz- 1333 m n.p.m.

Bieszczadzkie połoniny

to rozległe hale górskie wyniosłe ponad górną granicę bukowych lasów regla dolnego. Zajmują one szczyty najwyższych pasm górskich Bieszczadzkiego Parku Narodowego i sięgają daleko, aż po siniejące kresy horyzontu dotykając niemal nieba.

W granicach Polski połoniny zajmują najdalej na południowy wschód wysunięte dwa pasma górskie Bieszczadów: **pasmo graniczne** i **pasmo połonin**.

Połonina Caryńska

Rzeki

Pasma górskie są przecięte dolinami rzek, które w swoich górnych partiach płyną równolegle do grzbietów, a w środkowych odcinkach zmieniają kierunek na prawie północny i przecinają górskie pasma, tworząc przy tym bardzo malownicze przełomy. Największą rzeką Bieszczadów jest San, a dokładnie jego górny bieg.

Sieć wodną Bieszczad tworzy San i jego dopływ Osława z Osławicą, Hoczewka, Solinka z Wetlinką, Nasiczniański Potok i Wołosaty wraz z niezliczoną ilością mniejszych i większych potoków.

San

To najdłuższa rzeka Bieszczadów, sięgająca swoimi źródłami Przełęczy Użockiej i Opołonka w głównym grzbiecie Karpat. Długość biegu Sanu wynosi ok. 444 km, w tym od źródeł do Leska ok. 150 km.

W górnym biegu San ma bardzo ostry spadek. Spadek rzeki od Leska do Dynowa wynosi ok. 1,08%, tj. na 1 km różnica spadku wynosi 1,08 m. Przebieg Sanu jest bardzo malowniczy. Niepozorny z początku zbiera po drodze liczne strumienie spływające z gniazda Halicza, otacza to gniazdo od wschodu i północy i żłobi sobie drogę, szczególnie krętą pomiędzy Tarnawą Niżną, Dźwiniaczem Górnym i Smolnikiem. W tej okolicy tworzy on piękne zakola omijające Kiczere Dydiowską (799m) i szczyty Pod Czeresznią (813m) oraz Czereszenkę (771m).

San

(c) Tigré Benceady

Ośława

jest drugą pod względem wielkości rzeką w Bieszczadach, długość jej biegu wynosi ok. 55 km. Źródła tej pięknej rzeki znajdują się na wysokości 900m n.p.m., na południowych zboczach Matragony, którą okrąża ona od zachodu po czym osiągnąwszy Obniżenie Woli Michowej przybiera kierunek zachodni, a następnie od Smolnika skręca na północ.

Ciasnymi przesmykami (najładniejszy pomiędzy Jasieniową a masywem Chryszczatej) nieustannie wije się wśród wzgórz, wzbogacona o wody Osławicy i Kalniczki, oraz innych potoków i uchodzi do Sanu na północ od Zagórza.

Solinka

jest kolejną pod względem długości bieszczadzką rzeką, długość jej wynosi ok. 45 km, jest ona lewobrzeżnym dopływem Sanu. Wypływa z południowych stoków Hyrlatej i Rosochy na wysokości ok. 1000m n.p.m. oraz z północnych stoków granicznego Strybu. Solinka okrąży maszyw Hyrlatej od południa, zachodu i północy, a swym dopływem Roztokiem również od wschodu i przedziera się ku północy uroczymi przełomami, kolejno między Matragoną i Hyrlatą, Osiną i Hyrlatą, masywem Łopiennika a Falową, Korbanią i Połomą, aby niezliczonymi zakrętami dotrzeć do Zalewu Solińskiego w Bukowcu.

Bieszczadzkie potoki

Potoki cechuje niezwykła krętość biegu i malowniczość otoczenia, gdyż prawie wszystkie mają charakter potoków przełamujących się przez zawiłą rzeźbę grzbietów i bocznych ramion. Potoki te płyną często wśród oberwanych ścian osuwisk, spadając wodospadzikami i szypotami poprzez bloki i progi skalne. Obfityją w nie zwłaszcza śródgórskie potoki jak np. Potok Hylaty, spadający spod Połoniny Wetlińskiej, który tworzy przepiękny kilkumetrowy wodospad.

Park Gwiezdnego Nieba

Bieszczady są jednym z najciemniejszych miejsc w Polsce, a nawet w Europie. Kosmos widać stąd jak na dłoni.

Park Gwiezdnego Nieba „Bieszczady” obejmuje tereny Bieszczadzkiego Parku Narodowego, Parku Krajobrazowego Doliny Sanu oraz Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego. Jego celem jest przede wszystkim ochrona przed zanieczyszczeniem świetlnym.